

ALBOAN

VOLPA, nazioarteko boluntarioen programa. Nazioarteko boluntarioen esperientzia baten azterketa, Iparraldetik egina.

Bizkaiko Foru
Aldundia
Diputación
Foral de Bizkaia

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

ETXEBIZITZA ETA GIZARTE
GAETAKO SAILA
Gizarte Gaitasunak Sailburuordetza
Garapen Lankidetzarako Zuzendaritza

DEPARTAMENTO DE VIVIENDA Y
ASUNTOS SOCIALES
Viceconsejero de Asuntos Sociales
Dirección de Cooperación al Desarrollo

Argitalpen hau nazioarteko boluntariotzaren inguruan egindako hausnarketa eta ikerketari buruzko proiektu batean kokatzen da. Proiektu honen barnean hiru argitalpen egin dira.

Esperientziak ALBOAN

1. Garapenerako bidean. Tokian tokiko parte hartze-testigantzak. (2007)
2. Etorkizun-aukerak. (2007)
3. VOLPA, nazioarteko boluntarioen programa. Nazioarteko boluntarioen esperientzia baten azterketa, Iparraldetik egina. (2007)

**VOLPA, nazioarteko boluntarioen programa.
Nazioarteko boluntarioen esperientzia baten
azterketa, Iparraldetik egina**

Argitaratzailea:

ALBOAN

Aita Lojendio 2, 2. • 48008 Bilbo
Tel.: 944 151 135 • Faxe: 944 161 938
alboanbi@alboan.org

Barañain Etorbidea 2 • 31011 Iruñea
Tel.: 948 231 302 • Faxe: 948 264 308
alboanna@alboan.org

Erronda Kalea 7, 4. Ezk. • 20001 Donostia
Tel.: 943 275 173 • Faxe: 943 320 267
alboangi@alboan.org
www.alboan.org

Egilea: **ALBOAN**

Data: Abendua 2007

Itzulpena: Laxaro Azkune Sodupe

Diseinu eta maketazioa: Marra, S.L.

Inprimaketa: Lankopi S.A.

Lege-gordailua: BI-3952-07

Lan honen erreprodukzio partziala baimentzen da, beti ere helburu komertzialik ez badu eta iturburua aipatzen baldin bada.

Aurkibidea

VOLPA, nazioarteko boluntarioen programa.

**Nazioarteko boluntarioen esperientzia baten azterketa,
Iparraldetik egina.**

Aurkezpena	5
I. VOLPA programa	7
II. Azterketaren metodologia eta prozedura	11
III. Esperientzia baten historia	12
IV. VOLPA programaren ebaluazioa	25
V. Kultura-arteko gaitasuna edo inkulturazioa	28
VI. Ondorioak	33
VII. Printzipioak eta gomendioak VOLPA programarentzat	43

Aurkezpena

Nazioarteko boluntario-lana, pertsona, erakunde, gizarte eta kultura arteko topaketaren esperientzia da, izan daitekeen beste mundu horren eraikuntzan ekarpena egiten duena.

Nazioarteko boluntarioen esperientziak garapenerako beste elkarlan era bat dira. Iraupen luzeko esperientzien bidez, Iparraldeko eta Hegoaldeko pertsonak, erakundeak eta gizarteak horizontalean partekatzea ahalbidetzen da.

Ugari dira gure inguruan gertatzen diren nazioarteko boluntarioen aukerak eta programak. Oro har, nazioarteko boluntario-lan laburragoek, errealitate desberdinen arteko harreman hori azpimarratzen dute, pertsona eta gizarte igortzaileengan eragin handiagoa bilatuz. Bestalde, iraupen luzeko nazioarteko boluntarioen programek bietan oreka gehiago bilatzen dute, nola Iparraldeko hala Hegoaldeko pertsona, erakunde eta gizarteengan. Alabaina, ikerketa eta azterketa gutxi daude eginak Iparraldean izandako eraginaz bezala Hegoaldetik eginda-koaz.

Esperientzia hauen eraginetara hurbiltzen lagun diezaguketen osagai batzuk eskaintze aldera, argitarapen honek, VOLPA nazioarteko boluntarioen programaren kasuaren azterketa jasotzen du, honako ikerketa honen eremuan egina: “VOLPA: 15 urteko inplikazioa eta kultura arteko elkarriketa. Ikasteko esperientzia”.

Argitarapen honetan VOLPA programa aurkezten da, eta beraren ibilbide historikoa egiten da, bere dokumentuetan eta pertsonen egindako elkarriketetan oina-

rrituz. Ondoren, ikasketarako metodologia aurkezten da, eta baita, boluntario programari berari eta kultura arteko norgehiagokari dagokionez, lortutako emaitzak ere. Azkenik, ondorioak eta gomendioak eskaintzen dira, programa honen esperientzian oinarriturik, baina nazioarteko beste boluntarioen programentzat argigarri gerta daitezkeela uste dugunak.

“Gogoko ditut bat etortze eta ez etortzeen inguruko historiak, batez ere bat etortzeak gehiago badira bat ez etortzeak baino, Woody Allenek esan zuen. Guk ere gogoko ditugu bat etortze historiak. Horrexegatik ari gara horretan lanean Volparen bidez: pertsona, komunitate eta herrien arteko bat etortzeak ahalbidetuz. Iparraldearen eta Hegoaldearen arteko bat etortzeak bihotzak eta egiturak eraldatzen joan daitezten. Bihotzak eta egiturak eraldatzen joango diren bat etortzeak Iparraldearen eta Hegoaldearen artean. Volpatik, errealtateari bertan parte hartzeko gogoz begiratzen diogu, historia besteekin batera eraikitzeke eta denontzako proiektu gisa berrasmatzeko gogoz. Horregatik lan egiten dugu pertsonekin. Zeren bestearengana hurbiltzen garenean, bidearen zati bat harekin batera egiten dugunean, gure bizitza aldatu egiten dela uste baitugu. Eta horixe da, denak sartzen diren eta denak garrantzitsuak diren, munduaren eraldaketaren konpromisorako lehen urratsa”.

(VOLPA Memoria, 2000)

I. VOLPA PROGRAMA

Pedro Arrupe boluntario-programa (VOLPA), 15 urteko esperientzia duen nazioarteko boluntario-programa da. Programa honen barruan, nazioarteko boluntario-esperientzia bat izateko aukera eskaintzen da, urte bat edo biko iraupenez, Latinoamerikako herrialdeetan batez ere, kultura desberdineko pertsonekin eta testuinguru desberdinetan, topaldi bat eta bizipen bat izateko interesa duten pertsonentzat.

Programa honetan, Iparraldean edo Hegoaldean, era batera edo bestera lagundu eta parte hartu duten pertsonen esker; boluntarioak, laguntzaileak, hezitzaileak eta antolatzaileak, VOLPAren helburu nagusienetako bat bete ahal izan da: eraldaketa soziala. Eraldaketa honek eskatzen du, gogoeta, testuinguru eta baldintza desberdinetako proposamenei egokitzea, hauen emaitzak izan baitira, era berean, VOLPA programa bera eratzen eta definitzen joan direnak.

Hamabost urte hauetan, VOLPA, kultura-arteko gaian ezagutza eta esperientzia sail bat sortzen joan da, oraindik bildu eta sistematizatuak izan ez badira ere. Horregatik, programa honetan parte hartu duten pertsonekin azterketa kualitatibo eta kuantitatibozko lan bat egin dugu. Horretan, zenbait alderdi ikasi ditugu, ondoren, hurrengo apartatuan, aurkezpenaren ondoren datozenak, programaren xehetasun pixka batekin.

Pedro Arrupe Boluntariotza, giza desberdintasunak betikitzen dituzten jarrera sozial eta kulturalak aldatzeko lanean diharduen nazioarteko boluntario-programa bat da. 1991 urtean sortu zen, Jesusen Lagundiaren boluntario-sare bezala, Espainian, *“justizian eta solidaritatean oinarritutako kultura berri bat sortzen laguntzeko misioa”* bere eginez (VOLPA memoria 1988, 2. or.). Eginkizun hau burutzeko, VOLPA programatik, boluntarioen aukeraketa, prestakuntza eta bidaltze lanez arduratzen da, Hegoaldeko garapen proiektuetara, urtebeterako da baina bi urtetara luza daitekeelarik.

VOLPA programa, batez ere, boluntario-programa da, boluntarioek mantentzen eta sustatzen dutena. Prestatzaileak, boluntario gisa hara irten nahi dutenak, eta harrerako erakundeetako pertsonak dira beraren oinarria osatzen dutenak, eta denboran zehar hau mantentzea eta beronek arrakasta izatea ahalbidetu dutenak. Historian zehar, izan dira VOLPAren ordezkariak, boluntarioak bidaltzen ziren herrialde desberdinetan. Pertsona hauek ziren, boluntarioen eta harrerako erakundeetako arduradunen arteko bitartekariak, eta logistika mailako beharrez eta

lagun egiteaz arduratzen zirenak. Hala ere, nahiz eta herrialde hauetan ordezkariak izan, VOLPA beti izan da estatu mailako erakundea, Espainiako Estatu osoan ordezkartza izanez.

“Nork dio espainieraz mintzo direla Latinoamerikan? Nire ustez haiek Panamar hizkuntzan mintzo dira. Nola liteke bestela beren artean mintzo direnean nik ezer ez ulertzea? Badituzte esanahi desberdinez erabiltzen dituzten hitzak, edo esanahia ezagutzen ez dutenak, eta hanka-sartze barregarriak gertatzen dira”.

(Patricia Nieto, Panama. InterVolpa aldizkaria 13)

Une bakoitzeko ahalbideei, baliabideei eta premiei erantzunez, VOLPA era desberdinetan eratu da denboran zehar. Hasiera batean, nazioarteko boluntariotzaren aukera, norbanakoei edo talde txikiei eskainiz hasi zen, alde zureko kontaktua zegoen leku haietan urtebeteko edo bi urteko egonaldiak bideratuz. Jesuiten Probintzialak izendatzen zituen, jesuita-probintzia bakoitzean, VOLPA boluntariotzaren pertsona arduradunak. Era horretan,

VOLPAren barne antolaketa, sei saretan egituratzen zen, sei jesuita-probintzien arabera (1. laukia):

Ondoren, VOLPA programaren ezaugarri nagusiak, bere helburuak eta ekintza-lerroak aurkezten dira, eta baita, programa hau posible egiten duten hautaketa, prestakuntza, bidaltze, lagun egite, komunikazio eta itzulera prozesu guztiak ere.

Helburuak eta ekintza-lerroak

VOLPA erakundearen funtsezko helburuak beti izan dira:

- Herrien eta pertsonen hurbiltasunaren bidez topaketarako bideak ahalbidetu.
- Boluntarioen artean balio berriak eta bizi-konpromisoa eragin.
- Sentsibilizazioa eta aldaketa soziala bultzatuko duten eragileen prestakuntza sustatu.

Helburu hauek lortzeko, boluntarioen esperientziaren beraren arabera definitutako hiru unetan egituratzen den lana eskatzen da:

- **Aurretik:** bere une giltzarriak, hautaketa prozesua (nola boluntarioarena, hala harrera tokiko pertsonarena), prestakuntza eta lagun egitea direlarik. Une honetan, gune indibidualak edo pertsonalak taldeko guneekin konbinatzen dira.
- **Bitartean:** boluntario-esperientzia bizitzeko unea da, eta hor, lagun egitearekin (bidalitako erakundetik, VOLPA programarena eta harrerako erakundearena) eta prestakuntzarekin jarraitzen da, testuinguru zehatzean eta garatu beharreko eginkizun espezifikoan zentratuago, une honetan.
- **Ondoren:** esperientziatik “itzultzeko” unearen laguntza delarik osagai giltzarri eta funtsezkoa, boluntario-ondoreneko taldeen markoan, topaketetan edo elkarriketa pertsonaletan.

Bere historiako uneren batean zalantzan jarri dira, indar handiz, bere helburuak, Iparraldeko lanari eta presentziari buruzkoak bakarrik zirela leporatuz, eta ez Hegoaldekoak. Behin baino gehiagotan planteatu da VOLPAko eztabaidetan, nazioarteko boluntariotza sustatzen duen erakunde bat baldin bada, bi norabideetan beharko lukeela esanez, Iparraldetik Hegoaldera eta Hegoaldetik Iparraldera. Nahiz eta, Hegoaldeko boluntario-erakundeekin harremanak izan eta gogoetak partekatu, behin ere ez gara helburuak aldatzera iritsi, ezta programaren aldebikotasuna ezartzera ere, kasu gehienetan zailtasun operatiboengatik.

Anitzak dira VOLPA programaren ekintza-lerroak. Batzuk, VOLPA programa beraren martxarako beharrezkoak izan dira, eta beste batzuk programaren garapenarekin sortu dira. Ondoren aurkezten ditugu nabarmenenak:

- Boluntario-proposamenaren zabalkundea, Iparralde eta Hegoaldearen arteko harremanaren alderdi bat gehiago bezala.
- Inplikazio aukeren eskaintza, Hegoaldean: hautatze irizpideak.
- Prestakuntza prozesua.
- Boluntarioak Hegoaldeko herrialdeetara bidaltzea.
- Laguntza eta komunikazioa Hegoaldeko erakundeekin: prozesuaren funtsezko osagaia.
- Boluntarioen itzuleran harrera egitea.

II. AZTERKETAREN METODOLOGIA ETA PROZEDURA

VOLPAren 15 urteko bizitzaren ondorengo ikerketa hau, programan inplikaturako eragile desberdinen ikerketa eta azterketaren ondorioa da, metodologia mistoa erabili delarik, teknika kualitatiboak zein kuantitatiboak tartekatuz. Apartatu honetan jasotzen dira, erabili den metodologia eta informazioa biltzeko jarraitu dugun prozedura ere: Dagoen dokumentazioaren azterketa, bere historiaren ispi-lu gisa, pertsona giltzarriei egindako elkarrizketak, nola Iparraldeko ala Hegoaldeko, eta kultura gaitasunaren galdeketa, boluntariorik ezaren esperientzia duten pertsona guztiei bidaliz.

Dokumentazioa

VOLPA, dokumentazio oso anitzaren jabe da, bere historiara eta bilakaerara hurbiltzeko baliagarria dena eta, beraz, erabilitako teknika kualitatiboaren teknika nagusietako bat dokumentazio idatziaren eta euskarri digitalekoaren bilketa izan da, horren irakurketarako eta edukiaren azterketarako. Dokumentazio hau lau mota desberdinetan antola daiteke: *Urteko memoriak*, *Urteko Ebaluazioen Txostenak*, *Prestatzaileen Topaketak* eta InterVolpa aldizkaria.

1992-2007 epea biltzen duten 28 dokumentu jaso dira guztira: 7 Urteko Memoriak dira, 8 Ebaluazio Txostenak, 8 Prestatzaileen Topaketen Memoriak, eta InterVolpa aldizkariaren 6 ale. Dokumentazio gehiena 1996tik 2001era pilatzen da, eskura dauden 28 dokumentuetatik 22 direlarik garai horretakoak, programaren koordinatzaile orokorrak izan ziren garaiarekin bat datoz gainera

Elkarrizketa sakonak

Eskura dagoen dokumentazioaren azterketarekin batera, 8 elkarrizketa sakon egin zaizkie, VOLPA sarean boluntarioak bidaltzen eta kokalekuetako pertsonen prestakuntzan eskarmentua duten pertsona giltzarriei, eta baita Hegoaldeko 5 pertsona ordezkari ere.

“Gertakari barregarria gertatu zitzaidan, artean, beraiekin lanean bi aste ez neramatzala. Hamar bat urte inguruko mutiko bat, jolas-orduan hurbildu zen nire txokora, noizean behin gertatzen zen bezala, eta une batez oso serio pentsatu ondoren esan zidan: ba al dakizu, irakasle? Zu eta gu ia berdina gaude. Guk espainieraz hitz egiten dakigu eta ingeles pixka bat, eta zuk ingelesez dakizu eta espainieraz pixka bat”.

(Pablo Alonso Aguilar, Ekuador. VOLPA Andaluzia. InterVolpa aldizkaria 7)

Ospakizun topaketak

2007 urtean zehar, VOLPA Nazioarteko Boluntario programaren 15. urtemuga dela-eta, **ALBOAN**en Bilboko egoitzan, lan-egun bateko hiru topaldi egin dira, horietako bakoitza programaren prestakuntza prozesuaren une giltzarrietako bakoitzean oinarriturik: Boluntariotza Iparraldetik, Hegoaldetik eta Topaketa bera.

AIC galdeketa- Kultura-arteko Gaitasunaren Ebaluazioa

Azkenik, boluntariotzak beren bizitzetan eta kultur desberdintasunak interpreta-tzeko eran esperientziek ekarritako eraginak nola hautematen zituen frogatzeko asmoz, *AIC-Assessment of Intercultural Competente* de Fantini (2007), *AIC-Evaluación de la Competencia Intercultural* galdeketa-aren gaztelaniazko itzulpena eta egokitzapena aplikatu da.

Gonbidatutakoen mostra 330 pertsonaz osaturik zegoen, eta gutunez (254), posta elektronikoz (14) edo bi bideetatik (61) bidali zitzairen galdeketa. Azkenik, mostra 49 pertsonaz dago osaturik guztira.

Laburbilduz, 330 laguneko kopuru bateko 49 pertsona boluntarioz osatua dago mostra, 27 urte dute batezbesteko adina eta bi sexuetako partaideak dira % 50ean. Gehienak gaztelaniaz mintzo zirenak eta, aurrez, kultura-arteko izaerako esperientziak izandakoak, dela beren herrialdean bertan, dela atzerrian. Mostrako pertsona guztiak, Latinoamerikako herrialderen batera joan dira era askotako eginkizunak burutzerak, eta boluntariotza arrazoiengatik gehienetan. Azkenik, giza zientzien eta sozialen alorretik datoz pertsonen erdiak eta teknika-ren alorretik beste erdiak.

III. ESPERIENTZIA BATEN HISTORIA

VOLPA programaren historia zenbait dokumentutan idatzi da. Ondoren, bolunta-rioiei dagozkien datuak aurkezten dira zenbakitan, beren berezitasun nagusie-nak, eta baita beren nazioarteko boluntario esperientzia burutzerak joandako lekuak edo kokalekuak ere. Bestetik, esperientziaren, antolakuntzaren eta pro-gramaren, oro har, boluntarioen eta kokalekuen balorazioak ere aurkezten dira.

VOLPA datuetan: boluntarioak eta kokalekuak

15 urte hauetan zehar pertsona asko izan dira VOLPA boluntario-programan parte hartu duten pertsonak. Beren profilak, jatorriak eta motibazioak aldatu egin dira, zalantzarik gabe, testuingurua eta programa bera aldatu diren bezalaxe.

2. laukian ikus daitekeen bezala, 600 pertsonatik gora izan dira, boluntario-esperientzia Hegoaldean izan dutenak. Gehienak Latinoamerikan izan dira, zenbait kasu Asian izan diren arren eta, azken aldian, Afrikan ere ari diren aukerak irekitzen.

2. laukia. Partaide kopurua urteko eta esperientziarako motibazioak			
Urtea	Kontz. Eragozleak Ordezko Gizarte-zerbitzua (ogz)	Boluntarioak	Guztira (urteko)
1990	-	3	3
1991	-	3	3
1992	2	5	7
1993	9	16	25
1994	19	26	45
1995	36	25	61
1996	29	32	61
1997	49	47	96
1998	17	44	61
1999	-	40	40
2000	-	36	36
2001	-	30	30
2002	-	27	27
2003	-	28	28
2004	-	26	26
2005	-	18	18
2006	-	37	37
2007	-		
Guztira	161	438	599

Lehen urteetan lagun gutxiko kopuruak izan ziren programan sinistu eta esperientziarekin hasi zirenak. Baina laukian ikus daitekeenez, 1994tik aurrera gertatzen da, kudeatutako jende kopurua haztea, aurreko urteko jende kopurua ia bikoiztuz. Jende ugaltze honek 2000 urtera arte iraun zuen, 1997 urtean izan zelarrik kopururik handiena, 96 pertsona bidaltzeraino. 96 pertsona horietatik, erdiak

pasa, kontzientzia-eragozleak ziren, boluntariotzaren lehen urtean behintzat. Ordezko gizarte-zerbitzua nazioarteko boluntario-programa baten bidez egiteko aukera, boluntariotzaren *boomarekin* elkartzeak eragin zuen, programan parte hartu zuten jende guztiaren erdia, 1994-2000 urte bitartean biltzea. Urte haue-tantxe, hain zuzen ere, sortu zen azpiegitura sendoagoa, VOLPArentzat bulego espezifiko bat eta pertsona bat izanez programaren koordinatzaile, pertsona guzti hauen bidalketaren eta jarraipenaren kudeaketa errazteko.

Boluntarioen profilari dagokionez, 2. laukian ikusten den bezala, 1992tik 1998ra boluntarioen eta kontzientzia-eragozleen nahastea dago. Pertsona hauen adina aintzat hartzen badugu, programaren hasieran pertsona gazteak ziren, baina gaur egun jende nagusiagoa aurkitzen dugu.

Prestatzaileen bidez ikusten da, boluntarioen motibazioak, hasiera batean, alda-keta sozialaren nahia, militantzia, eraldaketa soziala eta sistema aldaketatik abiatzen zirela. Azken urteetan, motibazio hauek gehiago jotzen dute, aldaketa pertsonalaren, zentzua bilatzearen eta norbere burua bilatzearen bidetik.

Aurrez esan izan den bezala, asko dira VOLPAren kokalekuak denboran zehar (ikus 3. laukiko mapa), 50 kokaleku desberdin inguru, horietako gehienak Latinoamerikan kokatuak. Hauek dira Latinoamerikako lekuak: Bolivia, Brasil, Txile, Ekuador, Guatemala, Honduras, Mexiko, Nikaragua, Panama, Paraguay, Peru, Dominikar Errepublikak eta Venezuela. Alabaina, esan behar da, unean uneko esperientzia batzuk izan direla Kanbodian (Asia) eta, gaur egun, Kamerunen (Afrika) eta Albanian (Europa).

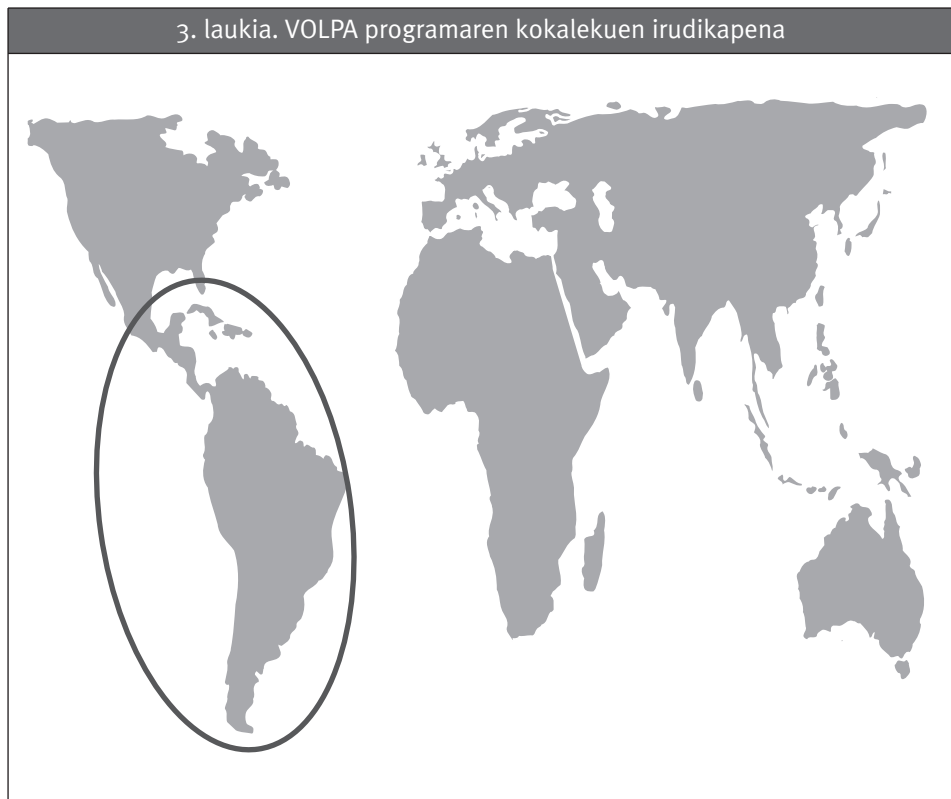
Programaren bilakaera bere dokumentuen arabera

VOLPA programaren aurkezpenean aipatu da nola programak “mugimenduko” egitura bat izan duen, urteetan zehar antolakuntzan aldaketak eragin dituen. Izan du garai bat pertsonak izan dituen VOLPA programaren koordinakundera-ko, aurrerago ikusiko den bezala, egiten ari zena sistematizatu eta zenbait doku-menturen bidez idatzitako memoria utzi ahal izan dena. Programaren hasierako garaiek bezala azken aldi honetakoek ez dute hainbeste informazio utzi.

Nolanahi ere, eta nahiz eta boluntariotzaren eremuan idatzizko tradizio handirik ez izan, dagoen materialaren bilketa sakona egin da, programa honen ezaguera sakonagoa izateko bide eman duena. Zalantzarik ez, iritzi eta pertzepzioak falta-ko direla oraindik, informazio gutxiagoko programaren garaietakoak, batez ere,

baina dagoen dokumentazio eta ahal izan diren kontaktu guztietara iristeko aha-legina egin da. Dokumentazio honek biltzen ditu: Urteko memoriak, InterVolpa Aldizkaria eta Prestatzaileen Topaketak.

1997 eta 2001eko memoriek, VOLPAren historiako bi une garrantzitsuetara eramaten gaituzte, izan ere, programaren bosgarren eta hamargarren urteekin lotzen baitira. Programaren hasieratik, tartean ziren pertsonak zenbait gai planteatu zituzten, hautatze eta prestakuntza prozesuen inguruan, edo Espainiako lurraldearen barruan, sareen eta azpi-sareen inguruko lanean. Hau garbi islatzen da, memoria guztietan, hutsik gabe, zetorren apartatu batean *“Hautatze eta prestakuntza prozesuak”* (ni, zu, topaldia), eta baita beste batean ere *“Ebaluazioa probintziak-VOLPA sarea”*, non sare bakoitzak baloratzen zuen bere urteko lana. Baita boluntariotzaren datuak ere, *“Bidalketen bilakaera”* helmugako herrialdeetara, epigrafe errepikatua dena.

“Une honetan emandako erantzunen kakoak hurbiltasunarengatik zeuden emanak. Hurbiltzean beste funtsezko osagai bat gertatzen da: boluntarioa eragiten edo hunkitzen uzten da. Hunkipen horrek barruari eragiten dioten prozesuak sortzen ditu, gu aldarazten gaituztenak. Gizakiekin aritzeak gizatiar egiten gaitu”.

(Jose Maria Vaca, Hezitzaileen Topaketa, 2001)

Aldian behin, agertzen dira lan egiten den koka-lekuen aipamenak egiten dituzten zenbait alderdi, zenbait memoriatan adieraziak agertzen dira zein diren, eta baita programan etengabeko erronketako bat dena ere, boluntario-ondoreneko lana.

Programaren garapenarekin eta berariazko prestakuntza planarekin batera, prestatzaileen topaketak izan ziren, 1997-2004 urte bitartean egin zirenak, eta boluntario-prestaketaren inguruan sortzen zihoazen interesen eta kezken arrastoak erakusten dizkigutenak.

Lehen une batean, VOLPA memorieta aipatu den bezala, VOLPAren identitate osagaiak eta prozesua argitzeko nahia eta premia dago. Behin osagai bereizgarriak definitu ondoren, kezka, bi

gairen inguruan dabil: boluntariotzaren irudia eta erronkak, eta baita inkultrazioa eta honek planteatzen dituen erronkak ere.

Ondoren hiru lauki agertzen dira, hiru dokumentu garrantzitsuren azterketaren ondorio direnak. 4. laukian, Urteko Memorieta adierazitako une eta aspektu esanguratsuenak jasotzen dira. 5. laukian VOLPA Prestatzaileen Topaketaren gai esanguratsuenak jasotzen dira. Eta azkenik, 6. laukian InterVolpa Aldizkariaren aleetan lantzen diren gaiak agertzen dira.

1996 urtetik aurrera, erakundearen eta VOLPA programan parte hartzen dutenen arteko “barne” komunikazio era berri bat sortzen da. O zenbakitik 15 zenbakiraino iritsi zen argitarapen bat da hain zuzen. Banaketa ez da denetan berdin egiten: lehen urtean, 1996an, ahalegin berezia egin zen bitartean, sei zenbaki argitaratuz, hurrengo bi urteetan, 1997 eta 1998an, proiektuaren urte garrantzitsuak izan zirenak, ez zen zenbaki bakar bat baino argitaratu, eta gero, urteko hiru zenbakitan egonkortu zen 1999, 2000 eta 2001 urteetan.

InterVolpa Aldizkarian bildutako informazioa, Urteko Memoriak aztertzerakoan erabilitako irizpide berberak erabiliz aztertzen baldin bada, proiektuaren joerak baiesten dira. Alabaina, eta normala denez, honelako argitarapenen helburu eta eginkizunengatik, boluntario-ondoreneko eta prestakuntza gaiak garrantzitsuak

dira partaide desberdinekin partekatzeko. Puntu honetan garrantzitsua da aipatzea, InterVolpan agertzen den informazioa, Espainiako VOLPA eta Hegoaldeko pertsonen arteko komunikazioa mantentzeko balio duen informazio guzti hori dela, hauek, beren boluntario esperientzian, “deskonekta” ez daitezen eta, itzulerakoan, VOLPAN, eraldaketa sozialaren alde lanean jarraitzeko beren “etxea” aurki dezaten.

Banaketa jende kopuru handiari egin zitzaion lehen une batean, boluntario, kokaleku, kontaktu, etab. etara iritsi nahi zelako, baina horren kostuak eta kudeaketa zailtasunek, eragin zuten, aldizkari birtualaren aldeko apustua egitea bigarren une batean, InterVolpa Aldizkarian bere jarraipenik izan ez bazuen ere. Nolanahi ere, InterVolpa oso ondo ikusia zeboen kokalekuetan zeuden pertsonen aldetik, beren herrialdearen eta jatorrizko errealtatearen erreferentzia puntu eta “lotura” gisa.

Laburbilduz (7. laukia), beren dokumentu nagusien azterketatik, VOLPA programaren bilakaera garbia ikus daiteke, lehen epe batean identitate eta egitura gaiez arduratua, bigarren aldi batean, pertsonen dagozkien kontuez gehiago arduratzen hasteko; boluntariotza, kokalekuak eta boluntario-ondorenekak. Azkenik, boluntario-esperientzia hauen aukera egiten duten pertsonen profilak, eta baita inkulturazio edo kultura-arteko gaitasun prozesuak ere, prozesu honen azken unea dira. Paralelismo bat egin daiteke bere historiako hiru une hauen eta programaren prestakuntza osatzen duten hiru osagai giltzarrien artean.

“Ipar-Hego boluntariotza, bere adierazpide baita VOLPA, 1991 urtetik, adierazle garbia da kultura-arteko harremanak gehiago direla aberastasun-iturri gatazka-iturri baino. Boluntario esperientzia bakoitzak baiesten digu, bestearekin, desberdina eta berdina, bat etortzeak bi aldeei laguntzen digula hazten eta aberasten. Errealitate justuagoa eraikitzen elkarrekin ibiltzeak denok duintzen gaituenaren beste baiespen bat dela. (...) uste osoa baitugu, Hegoaldeak, boluntarioei ematen dienaren bidez, asko daukala irakasteko Iparraldeari, honek, desberdintasuna eta pobrezia betikitzen dituen egitura haiek alda ditzan”.

(VOLPA memoria, 1998)

4 laukia.

Gaiak	Memoria Urterik gabe / 1995	Memoria 1996	Memoria 1997 (6 urte)	
VOLPAren nortasuna	Arautegia Koordinazioa Sareak eta azpi-sareak Nortasun juridikoa VOLPAren egitura.	Barne arautegia Nortasun juridikoa VOLPA.	Onartutako estatutuak (9.97) Nortasun juridikoa: Elkartearen inskripzioa, MIR 162.725 zenb. Erregistroan.	
VOLPAren antolakuntza	Finantzazioa Kontratuak/ Hitzarmenak/ Aseguruak/Ekonomia Koordinatzaile Orokorren profila.	Finantzazioa Fe y Alegría hitzarmena eta Intermon Fe y Alegría hitzarmena eta VOLPA.	VOLPA hitzarmena - Kokalekuak Hezitzaile-topaketak Bulego nagusia: Barquillo kalea 3, Madril Pertsona baten kontratazioa.	
Boluntariotza	Prestakuntza eta hautaketa Kontzientzia eragozleak eta boluntarioak Bidaltzeko erak Jarraipena eta Ebaluazioa.	Prestakuntza materialak (Intermon – Aragoi, ALBOAN eta Madrilgo giltzarriak) Prozesuak homologatu Kanpaina “Ipamerika herri honetakoa”.	Eragozleen programaren desaktibazioa (OGZ) 1997an amaitu.	
Kokalekuak			Kokalekuen eta jarduneko boluntarioen koordinazioa: koordinatzaileak izendatu.	
Boluntariotza- ondokoa		Boluntariotza-ondoko batzar. Elkarbizitzetara lotzea.		

VOLPA programaren Urteko memorien eduki-azterketa

	Memoria 1998	Memoria 1999	Memoria 2000	Memoria 2001 (10 urte)
	VOLPA misioa.			10 urteen ospakizuna eta elkartea desagitea. Elkartetik Jesusen Lagundiaren Nazioarteko Boluntarioen Programara. Sareko funtzionamendua korapilo bidez probintziak izan beharrean.
	Sareko lana Zenbait probintziak erabakitzen dute, erakusketa 2 urterako bihurtzea.			
	Boluntariotzaren sendotzea Hitzarmena martxan jarri 9 hilabeteko prestakuntza (aurrez).	ZENBAKI HAU FALTA DA		Nazio Batuak: Boluntariotzaren Nazioarteko urtea.
	Asiara irekita 36 kokaleku deskribatuak agertzen dira.		20 kokaleku deskribatuak.	20 kokaleku deskribatuak.
	Bolu-ond. lehen taldeak Solidaritate-komunitateak.			

5. laukia.

	1997	1998	1999	
Topaketa lekua	Valladolid	Las Matas (Madril)	Pozuelo (Madril)	
Egun kopurua	3	3	2	
Partaide kopurua	22	24	24	
Gaiak	<ul style="list-style-type: none"> • VOLPA Nortasuanren erronka. • Egitura. • Hezitzailea. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nortasuna • Egitura eta Antolakuntza. • Bol-ond.Programa. • Hautaketa, Prestakuntza eta Laguntzea. 	<ul style="list-style-type: none"> • Boluntariotzaren neurri etiko eta politikoa. 	
Hizlariak		Jose María Vaca Alejandro Bilbao Carlos Moraza Rosana Hernández Carlos Blanc	Francisco Pifarré	

VOLPA programaren Prestatzaile Topaketaren edukien azterketa

	Los Peñascales (Madril)	Madril	Madril	Bartzelona	San Rafael
	2	-	3	3	3
	20	-	21	-	13
	<ul style="list-style-type: none"> • Politikoa eta kulturala dena. • Inkulturazioa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prestakuntzaren eta laguntzearen kakoak. • Boluntariotzaren profila. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prestakuntza. • Kultur. aniztasuna. • Erlijioa aniztasuna. 	<ul style="list-style-type: none"> • Boluntariotzaren eskumenak. 	<ul style="list-style-type: none"> • Topaketarako trebetasunak.
	Felipe Gómez Isa	Luis Aranguren Carmen de los Ríos	Luis Aranguren Jose Luis Ferrer sj		

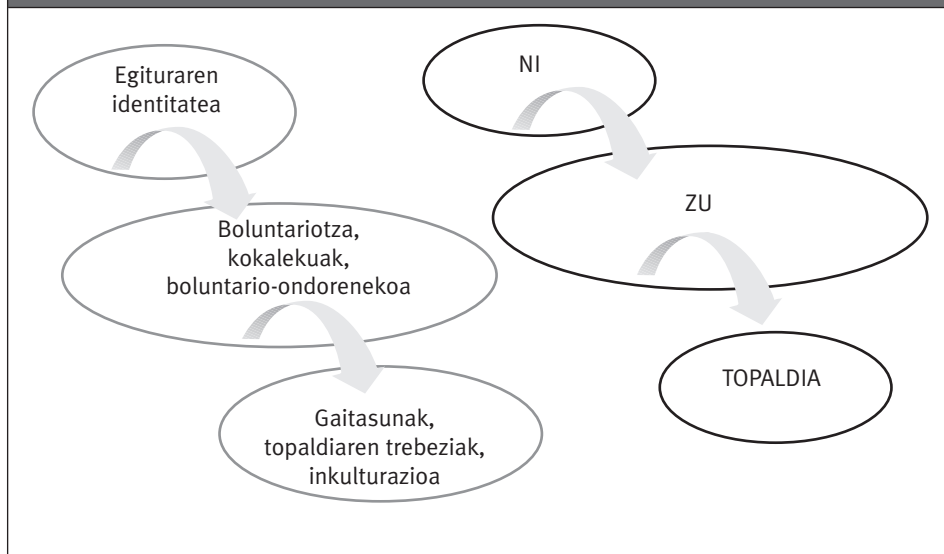
6. laukia.				
Gaiak	1996 0 - 1 - 2 - 3 - 4 - 5 Zenb.	1997 -----	1998 7 Zenb.	
VOLPAREN nortasuna	<ul style="list-style-type: none"> • Nortasun juridikoa. • Elkarteko Estatutuen zirribor. • Sendotzeko batzarra. 	ZENBAKI HAU FALTA DA		
VOLPAREN antolakuntza	<ul style="list-style-type: none"> • Egitura nagusi baten premia. • Koor. Orokorraren izendapena. • Homogeneizatzeko premia prestatzaileetan ere. • VOLPA-Toledo Interneteko loturarekin. • Komunikazio hasiera posta elektronikoz. 		<ul style="list-style-type: none"> • Prestatzaileen Estatuko III. Topaketak. 	
Boluntariotza	<ul style="list-style-type: none"> • 40 pertsona prestakuntzan. • Azala. Bolunt. Koordina. • Prestakuntza prozesua. • Prestakuntzaren homologazioa: Prozesuak, hautaketa. • Prestakuntza materialen laburpena. • VOLPA-Toledo prestakuntza ikastaroa posta elektronikoz. • Txostenak, boluntarioentzat eta kokalekuentzat (ebaluazioa). 		<ul style="list-style-type: none"> • Gogoetarako materialak sartzen dira. Gai desberdinen monografikoak, talde-lan gisa • PPSen desgite mailakatuak 	
Kokalekuak	<ul style="list-style-type: none"> • Kokalekuak ebaluatzen fitxa teknikoak. • Hitzarmenak dituzten herrialdeekin harremanak sendotzeko premia. 		<ul style="list-style-type: none"> • Boluntarioen I. Topaketak Hegoaldean. • VOLPA-Kokalekuen hitzarmena. • Irudi berria: VOLPAREN ordezkaria, harrerako herrialdeetan. 	
Boluntariotza - Ondokoa (BO)	<ul style="list-style-type: none"> • BOen batzarra eta elkarbizitza. • VOLPA sareak eta azpi-sareak sortzea eta indartzea. 		<ul style="list-style-type: none"> • BOren I. programa. 	

InterVolpa Aldizkariaren zenbait zenbakiren edukien azterketa

	1999 8 – 9 - 10 Zenb.	2000 11 – 12 - 13 Zenb.	2001 14– 15 - 16 Zenb.
	<ul style="list-style-type: none"> • Historia pixka bat. • Ibilbidea planteatzen da, misioa... 	<ul style="list-style-type: none"> • Editoriala: 10. urtemuga. VOLPA/Nortasuna. 	<ul style="list-style-type: none"> • Editoriala: 10. urtemuga. • Estatus Juridiko berria. VOLPAren integrazioa Jesusen Lagundiaren Nazioarteko Lankidetzan.
	<ul style="list-style-type: none"> • Prestatzaileen III. Topaketak. • VOLPA ALBOANen sartzen da. • Sozial arloaren Urteko Batzarra. 	<ul style="list-style-type: none"> • Prestatzaileen IV. Topaketak. <i>Inkultrazioa.</i> • Prestakuntzan dauden Boluntarioen Topaketa. <i>Inkultrazioa.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Editoriala: Boluntarioen eta erakunde hartzaileen ebaluazioen antolakuntza eta sistematizazioa.
		<ul style="list-style-type: none"> • Gogoeta, <i>Inkultrazio</i> prozesuak errazten eta zailtzen duenaz. (13. or). 	
	<ul style="list-style-type: none"> • BÖren Estatuko II. Topaketak. 	<ul style="list-style-type: none"> • BÖren Estatuko III. Topaketak. 	

7. laukia. VOLPA programaren bilakaerako une garrantzitsuenen irudikapena, eta baita, bere prestakuntza programaz, izan daitekeen interpretazioa edo paralelismoa ere

IV. VOLPA PROGRAMAREN EBALUAZIOA

VOLPA programaren tradizioan, ebaluazioa oso alderdi funtsezkoa da, nola prestakuntza prozesuena hala esperientzia berarena. Bidaltzen den pertsona bakoitzak bezala harrera egiten duen erakunde bakoitzak, esperientzian zehar, bi ebaluazio egiten ditu gutxienez. Horietako bat esperientziaren “erdian” egiten da, eta bestea amaieran. Ebaluatu beharreko irizpideak, nola boluntarioarenak, hala harrerako erakundearen berari laguntzeko ardura duen pertsonarenak, antzekoak dira, bakoitzak berezitasunen bat izan arren.

Ebaluazio hauek, nazioarteko boluntario-esperientzian aldaketak sartzeko eta, prestakuntza prozesuetan eta harrerakoetan eta baita VOLPA programan bertan ere, egin daitezkeen hobekuntza lerroak identifikatzeko balio dute. Azken hau hala gerta dadin, programan bertan, urteroko ebaluazio txostenak egin izan dira. Urteko txosten deskribatzaileak dira, VOLPAko boluntarioek estatu mailan egin dituzten ebaluazioei buruz, eta baita harrerako erakundeek egin dituztenak ere.

Ebaluazioa boluntarioen ikuspegitik

Boluntarioek idatziz egiten duten beren ebaluazioa, bai esperientziaren erdian eta baita honetatik itzulitakoan ere. Azken kasu honetan, ebaluazioa idatziz egiteaz gainera, Iparraldetik lagun egin dion pertsonarekin komentatua izan ohi da.

Urteekin hobetu egin da logistika arloan, baina badira bi alderdi garrantzitsu, baloraziorik eskasena lortzen dutenak, eta denboran aldatzen ez direnak. Hauetako bat inkulturazioari dagokio, eta deigarria egiten da puntuaziorik eskasena hizkuntzaren ezagutzak lortzen duela, batzuetan komunitate indigenetako pertsonekin zuzenean garatutako eginkizunak direlako, eta beste batzuetan, komunikazio zailtasunengatik, izan ere, nahiz eta hizkuntza gisa gaztelania partekatu, testuinguruak eta kultur osagaiek baldintzatu egiten dutelako bere ulermenak.

Gutxi baloratutako beste puntua lagun egitearena da, ebaluatua izan den urteetan zehar hobekuntzatxo bat nabari da, baina boluntarioen ebaluazioetan irauten duen osagaietakoa da. Alderdi honek, honelako esperientziei loturik agertzen den *zailtasun pertsonal* nagusietako batekin du zerikusia: bakardadea.

Ebaluazio hauen ondorio gisa, nabarmendu behar da, boluntarioen aldetik oso positiboki izan dela baloratua esperientzia hau, pertsonaren hazkuntza eragiten baitu eta, zenbait kasutan, itzulerakoan, bizibidea aldatzeko gogo sakona. Esperientziaren ***alderdi positibo***en artean nabarmentzen dira:

- Harrerako sentimendua, iritsitako herrialdearen aldetik.
- Topaketa kulturala, errealtateari aurpegia jartzen laguntzen duena.
- Harreman pertsonalak, egonaldian aurkitu eta bizitako aberastasun handientzat.
- Hartu eta jasotakoa, emandako ikasbidea. Garrantzitsutzat jotzen da boluntarioek pertsona onuradunei emandakoa.
- Norbere buruarekin topo egitea eta asetasun pertsonala. Esperientzia zenbait kasutan oso onuragarria gertatu da pertsona bakoitzak bere burua indartzeko eta ezagutzeko. Asetasun maila handia eman du baita ere egingako lanarengatik.

Azkenik, nabarmendu daitekeena, pertsona boluntario guztiak ados daude, behin Espainiara itzuli ondoren, funtsezkoa dela ikasitakoa, bizitakoa transmiti-

tzea, eta diotenez, denek egiten dute horretan ahalegina. Familiak eta adiskideak nabarmentzen dira beren esperientzia partekatzeke orduan. Boluntario gehienak VOLPArekin lankidetzen jarraitzeko gogoz beteta itzultzen dira. Kasu askotan, boluntarioek, lankidetzarekin zerikusia duten lanetan jarraitzeko nahia erakusten dute, bai Espainiatik edo baita Hegoaldeko herriren batetik ere.

Ebaluazioa erakunde hartzaileen ikuspegitik

Harrerako erakundeek edo kokalekuek, osagai asko jartzen dituzte jokoan, boluntario-esperientzia hauek egin ahal izateko. Kasu gehienetan, muga asko dituen testuinguru batean, eta berariazko lekua, zeregina eta laguntza eskaintzen dituzte. Gainera, ostatua eta mantenua eskaintzen dituzte, eta kultura-arteko elkarriketara eta harrera egiten dioten pertsonaren interpelaziora irekitzen dira.

Kokalekuek, beren aldetik, nazioarteko boluntariotzaren ekarpenak oso aberasgarriak izan direla aitortzen dute. “Joan-etorriko” bidaia horretan, aitortzen dute, nazioarteko boluntariotzari esker lor dezaketela:

“Nola ahaztu haien barre algarak eta haien aurpegietan ernetzen ziren ilusioak, ikustean, ama-aberritik zetorren gringo meharrak, ez zekiela aitzurrarekin lanean, landareak bereizten, eguraldiaren eta itsasoaren erritmoak ezagutzen. Nire eskastasuna eta ahuldadea partekatzetik, eta ez nire sendotasunetik, garatu ziren giza harreman distiratsuak. Hasiera batean, eragozpena zirudiena Kristoren Etxeak nire ahalmen teknikoak ezin esplotatu izana, zorte bikaina bilakatu zen. Hain zuzen ere, dena bihurtu zen gizatiarrago”.

(Raul, Txile. VOLPA memoria, 2001)

- Erakunde anitzekin harremanetan sartzea eta beren zeregin eta programak hobeto zabaltzea.
- Lankidetzat beste ikuspegi batetik ikustea. Boluntarioak solidaritatearen testigantza zehatza dira, beste kultura eta herrialdeetan adierazten den bezala. Gainera, beren erdigunetik irteten laguntzen die, beraiek aberastuta irten diren beste kultura eta errealtate batzuk ikusten.
- Herrialde hartako profesionalentzat egiten zailago diren garapen jardueren bidez aberastu. Tokiko pertsonekin harremanetan sartzeko duten motibazio eta prestutasun handiari esker, beraiek gabe bultzatzea ezinezko litzatekeen proiektuak eragitea lortzen dute.
- Tokiko boluntariotza sustatu.

Lehenbizi adierazi behar da balorazio oso onak direla kasu guztietan, baina hobetzeko osagairen batzuk nabarmentzekotan, inkulturazioaren, komunikazioaren eta gatazka kudeaketaren inguruan dabilta, batetik, eta lagun egitearen inguruan, bestetik.

Horren aurrean, inkulturazio mailan prestakuntza hobea iradokitzen da, egoeraren, kulturaren eta desberdinaren aurreko jarreraren ezagutza sakontzetik abiatuz. Halaber, komeniko da gatazka konponketarekin loturiko gaiak sartzea prestakuntza prozesuan. Erakundearekin eta elkarbizitzako lagunekin izandako zailtasunak dira gatazkek eragiten dituzten arrazoirik ohikoenak. Inkulturazio mailan hobetzeko beste osagaietako bat, kokaleku berean boluntario kopuru handia egoteak inkulturazioari kalte egiten diola egiaztatzea da, talde itxiak sortzeko joera izaten baitute. Horregatik kokaleku bakoitzean pertsona bat edo bi egotea aholkatzen da, inkulturazioa errazago gerta dadin, baina boluntarioek lehen aipatutako bakardade hori senti ez dezaten.

Lagun egiteari dagokionez, jarraitu egiten du VOLPAren erronkak, lagun egiteaz zer ulertzen duen garbi definitzeko eta zer nolako estrategiak dituen hori lortzeko. Zentzu honetan, zenbait erakundek, boluntarioei lagun egitearen zailtasunez ohartzen dute, giza baliabide faltagatik eta aurrera eramateko argibide faltagatik.

Amaitzeko, kokalekuetako ebaluazioetatik ondorioztatzen da, VOLPATik duela urte askotatik boluntarioak jasotzen jarraitzen duen zenbait erakundek sumatu du, tokiko boluntarioak sustatzeko balio izan duela beren testigantzak. VOLPAren erronketako baten adierazle da hau, hots, aldaketa soziala eragitea nola gizarte bidaltzailean hala harrera egiten dionean.

“Boluntariotzak guretzat, geografian, kulturen eta garapen mailan desberdintasunak dituzten, baina gizatiarrago, justuago eta senideago izan nahi duten bi munduren arteko topaketaren ahalegina esan nahi du. Egungo garapen proposamenak pasiboki onartzen ez dituzten bi mundu, mundua nola antolatu den onartzen ez duten bi mundu. Boluntariotza da guretzat, era eraikitzailean aurrera egiteko bideak bilatu behar dituen “odol berria”, indarraren eta bilaketaren bideratze lana. Boluntariotza, topaketa esperientzia gisa ikusten dugu, topo egiten duten bi kulturak eraldatzen dituen, biek berritzen dituzte erreferentzia markoak, biek berritzen dituzte balioak, biek egiten dute apustu mundu berri baten alde”.

(Carmen de los Ríos, Ilo-Perú. VOLPA memoria, 2001)

Laburbilduz, harrerako erakundeen edo kokalekuen ikuspegia ere positiboa da. Ohartu dira, elkar aberasten direla, bai boluntarioa eta baita harrera egiten dion komunitatea ere. Beren hobekuntza proposamenak, inkulturazioan, prestakuntzan eta lagun egitean jartzen dute arreta.

V. KULTURA-ARTEKO GAITASUNA EDO INKULTURAZIOAREN EBALUAZIOA

VOLPAk beste kultura batekin harremanetan sartzeko gaitasuna bezala definitzen du *inkulturazioa*, zehatzago esanda, beste kultura baten erabilera, ohitura eta bizitzeko eran parte hartzeko gaitasun bezala. Bestearen unibertsoarekin kontaktu fisikoan sartzea da, beste pentsatzeko, sentitzeko eta egiteko erekin bizikide izan. Inkulturazio arrakastatsu baten emaitza integrazioa edo egokitza-pena da, eta galera, bilaketa, irabazi eta elkarretaratze bidaia bat bezala bizi izan-dako esperientziaren aitortza.

Inkulturazioa prozesua da, nahi eta nahi ez denborarekin zerikusia duena. Boluntarioak “denboraren” eta “aktibismoaren sindromea” pairatu ohi ditu, zeren kokalekuetara iristen denean bere herrialdean bizi zen erritmoratzen bizi nahi izaten baitu. Gainera, etengabeko estresa eta GKEen lan-erritmoa proiektuetan eta boluntarioetan islatzen da. Alabaina, gisa honetako prozesuek denbora, pazientzia, irekitasuna, entzutea eta eramaten uzteko gaitasun handia eskatzen dituzte.

Inkulturazio prozesuan, VOLPAN inplikaturako pertsonak *lau une* ere nabarmendu izan dituzte, ongi berezituak, berengan edo proiektua egiten duten pertsonengan ikusi izan dituztenak. Lau une hauek prestakuntza aldira eramaten dira, pertsonak aldeztu aurretik prestatzeko asmoz, etor dakizkiekeen, emozio, bizipen, ideia eta zailtasunen aurrean. Une hauek eztei-bidaia, kultur txokea, integrazioa eta errekupeazioa dira.

“Bizitza aldarazten dizun esperientzia da, zalantzan jartzen zaitu maila pertsonalean. Badago AEBetako nazioarteko jesuita boluntarioen slogan bat: “bizi guztirako xahutuak”.

(Ignazio Pichardo, Banakako Elkarriketa, 2007)

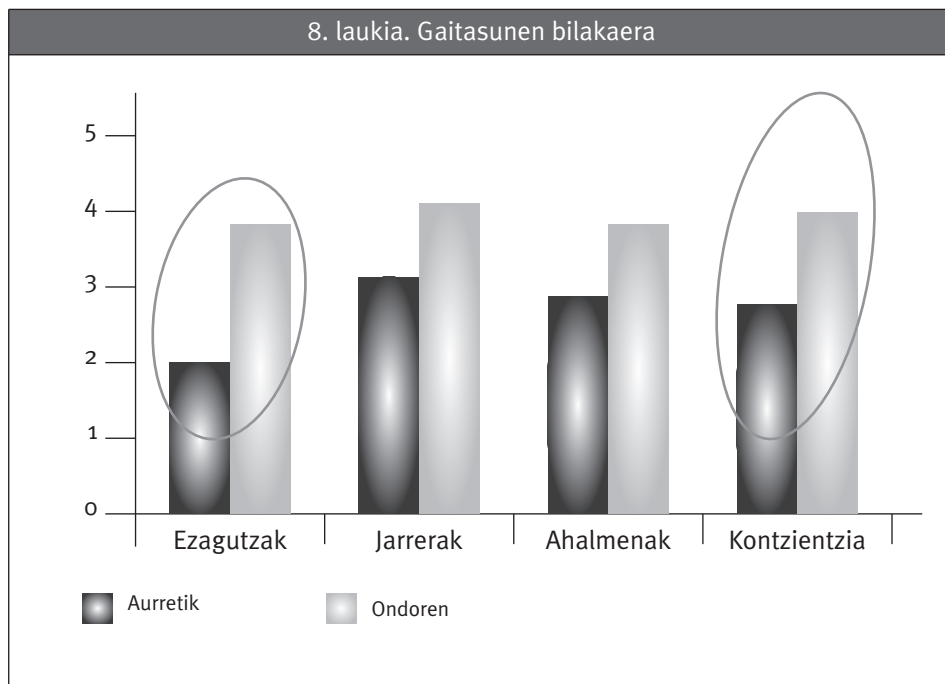
Inkulturazioa VOLPAren arabera, prozesu zaila baina ezinbestekoa da: Denbora eta dedikazioa eskatzen duen prozesua sozializatzeko eta elkartrukeari dagokionez; zaila, desberdinarekin topo egitea eta elkarriketatzea eskatzen duelako; eta ezinbestekoa, inkulturaziorik gabe ez delako topaldirik egongo, baizik aldeetako baten (bestearen edo norberaren) aldaketa asmoa baizik.

Inkultrazio prozesua boluntarioen ikuspegitik

Nazioarteko boluntario esperientzia beti izan da oso era positiboan ikusia, maila orokorrean bezala inkultrazioaren edo kultura-arteko gaitasunaren ikuspegitik:

Aurrez esan den bezala, hobekuntzak ikusten dira *AIC/Kultura-arteko Gaitasunaren Ebaluazioa* (Fantini, 2007an oinarritua) galdeketaren item guztietan, bilakaera esanguratsua izan delarik. Baina boluntarioek hobekuntza handiena ezagutzen arloan ikusten dute, eta aldaketarik gutxien ikusten dutena jarreraren arloa izan da.

Boluntarioek ikusi dutenaren arabera, plantatutako hipotesia bere osotasunean baiesten da, izan ere hobekuntza nabarmena izan dela uste baitute kultura desberdinetako pertsonen arteko elkarriketan, aipatutako lau neurrietan: Ezagutzak, Kontzientzia, Jarrerak eta Ahalmenak. Lau neurrietan dauden diferentziak estatistika aldetik esanguratsuak dira. Alabaina, 8. laukian ikus daitekeenez, bilakaera handiagoa da ezagutzen eta kontzientziaren ataletan.

Inkultrazio prozesua kokalekuen eta VOLPA erakundearen ikuspegitik

Erakundeko pertsonak, elkarriketak egin zaizkienak bezalaxe, baietsi egiten dute VOLPA programak mantentzen duen hipotesia: desberdinarekin zenbat kontaktatu edo esperientzia gehiago, are eta kultura-arteko elkarriketa gehiago, inkultrazio eta hobekuntza gehiago kultura-arteko gaitasunean.

Esperientzia honek eskemak hausteko eta ikuspegia zabaltzeko balio du, beste batzuek erlatibizatuz. Bestetik, une zailak, frustrazioak eta baita porrot sentipenak ere bizitzeak, lagundu egiten dio boluntarioari bestearen lekuan jartzen eta hura hobeto ulertzen. Bestearekin enpatizatzea, eta Pettigrewk (2007) bere kontaktua- ren teoriaren formulazio berrian proposatu duen bezala, bestearengana hurbiltze- ak, diferentziaren aurrean senti daitekeen beldurra gainditzeko laguntzen du.

Alabaina, elkarriketetan eta *focus-group*etan parte hartu duten pertsonak, esperientzia hobea eta kontaktu aberatsagoa izateko baldintzarik positiboak identifikatu eta argitu egin dituzte, Amirrek (1969) edo Allport berak (1954) egin zuten bezala. Argitasun horiek labur daitezke: a) esperientziaren baldin- tzak, b) antolaketa egituraren baldintzak, eta c) boluntarioaren baldintzak.

VOLPA erakundeko pertsonak, beren dokumentu eta sakoneko elkarriketen bidez diote, esperientziak talkak dituela ez pertsonal mailan bakarrik baizik gizartera hedatzen direla nola harrera- kora hala bidalitakora. Honela laburbil- tzen ditu talka hauek:

“Inkultrazio prozesua positibotzat jotzen da, uneraren batean nahaste aldi batzuek izan baditu ere.

Esperientzia aberasgarria izan da pertsonalki, batez ere topo egiteari (bestearekin eta norbere buruarekin) dagokionez, beste errealtate batera, beste kultura batera irekitzerakoan, aurrez bakoitzak zituen eskemak haustea (nahiz eta aldeztu aurreko ideia asko ez izan), eta errealtatea era kritiko eta koherenteagoan ikustea eragiten baitu”.

(VOLPAren txostena ebaluazioaz, 2002-2003)

- **Pertsona:** VOLPA esperientziak bizi- tza aldatzen du, bizi-proiektu baten parte izatera pasatuz. VOLPA inflexio puntu bilakatzen da “aurretik bat eta ondoren bat” nabarmen daitezkeela- rik. Programak norbere burua auzitan jartzen laguntzen du, topaldian parte hartzen duten pertsonak eraldatzen, beren balioak aldatzen (justizia, espi- ritualtasuna, komunitatea) eta beste begirada bat, beste bizitzeko era bat, beste aldarte bat izaten. Pertsona batzuk kokalekuan bertan gelditzen dira, beste batzuk beren lanbidea bi-

deratzen dute alde horretatik, eta lehengo lanbidean jarraitzen dutenek kultura-arteko ikuspegiak sartzen dituzte beren lanbidean.

- **Gizarte bidaltzailea:** pertsonak beren boluntario esperientziatik itzultzen direnean, beren aldaketa pertsonal eta sentikortasun berrien bidez sozializatzeko eta irradiazio eraginak sortzen dituzte hurbileko komunitatean eta talde orokorragoarengan. Boluntarioa aldatzeko eta transformazio sozialaren eragile bihurtzen da.
- **Harrerako gizartea:** harrerako gizartean aberastasun pertsonala eta profesionala ematen dira, bai harrerako erakunde mailan eta baita gizarte mailan ere. Honi gaineratu behar zaio boluntarioaren doakotasun-balioa, boluntarioa horren irudi garbia baita, irudi hau eta ordain ekonomikorik gabe, denen onagatik emateko kulturaren konpromisoa dira, izan daitekeen beste mundu horren etengabeko zehaztapen posiblea, eta jatorri, kultura eta klase sozial desberdinetako pertsonen arteko harreman horizontalak laguntzen ditu.

Inkulturazioa egokitze eta integrazio gisa ulerturik, ongi baloratua izan da nola boluntariotzaaren hautemate edo auto-ebaluazio aldetik hala harrera-erakunde- en ikuspegitik. Hauxe da, boluntariotza- ren eta harrerako komunitateko pertso- nen artean, desadostasunik gehien eragi- ten duen ebaluazio-faktorea. Harrera-er- akundeetako arduradunek adierazten du- ten zailtasun nagusia boluntariotza komu- nitatean integratzearena da.

Bi gai garrantzitsu daude, sarritan bolun- tarioek eta proiektuek ulertzeko modu desberdina dutenak: boluntario-lanaren

“Boluntario guztiak bat datoz boluntariotza oso esperientzia positibotzat hartzean, baita, beti atseginak izan ez diren, arazoak izan dituzten kasuetan ere. Hezitzailetzat jotzen dute eta zenbait kasutan “nire bizitzako urterik onena” izan dela diote, eta betirako arrastoa utziko dietela”.

(VOLPAren txostena ebaluazioaz, 1998-99)

“Jada ohitu gara latinoamerikar erritmorara... Ikaragarri gustatzen zaigu lasai bizitzea, giroaren erritmorara bizitzea. Euria ari badu lotan gelditzen gara, dena bertan behera gelditzen baita den garrantzitsuena izanda ere, eta euria atertzen badu irten eta jendearekin egoteko baliatzen duzu. Eguzkiak berotzen badu, itzalpean jartzen zaituzte eta indarra hartzen duzu geroxeago jarraitzeko...”.

(Marta, Paraguay. VOLPA memoria, 2001)

“Hispanoamerikara joateko esperientzia, pospolo bat sutzea bezala izan da. Nire bizitzako aldirik biziena izan da, nire bihotzean sua piztuta utzi didan oparia. Baina su hori orain ezin dugu itzaltzen utzi eta bizirik mantendu beharra dago surtara enbor gehiago botaz. Kultura senide bateko seme-alaba garenez, Amerikak bizi duenaz bustitzea da gure misioa. Elkarrekin nola hazi gaitzkeen eta hazi behar dugun ikustea da, eta gure inguruan hori hedatzea, indarrez sututako pospolo hori ahuldu ez dadin, urrun dagoelako edo ahaztu egin dugulako. Benetako oparizat sentitzen dut esperientzia hori bizi izana, eta bonboi kaxa bat jaso duenak bezala, orain, zapore hobia izango dute, nire ingurukoei probatzeko ematen badizkiet”.

(Felipe Samaran, Nikaragua.
VOLPA memoria, 1998)

Nazioarteko boluntario-programen garrantzia eta zereginaren gero eta **erakunde mailako aitortza** handiagoa ikusten da. Aitormen hau nabarmen agertzen da, erakunde publikoen gisa honetako esperientzien sustapenean, hain aipatua den *hiritar globala* eraikitzeako asmoz, eta era honetako esperientziak kultura-arteko elkarrizketaren eta desberdinaren ulermenerako ate irekiak direla onartuz. Alabaina, gisa honetako programentzat arau babes eta laguntza ekonomiko gutxi dago, programa hauek oso egoera ahulean ipintzen jarraituz.

Alderantziz, boluntario-esperientziei **gizarte zibiletik eta gobernuz kanpoko erakundeetatik** emandako laguntzaren eta sustapenaren historia luzea da.

balioa eta bertako kulturen barneratzea. Boluntarioek ikusten dute, sarritan, beren lana ez dela baliagarria eta, aldiz, bertako kulturari buruz duten ezagutza eta errespetua ezin hobeak direla. Erakundeak, ordea, ez dute kexurik boluntarioen lanaz, baina bai beren kultur sentiberatasun faltaz. Puntu hau prestakuntza garaian lantzea komeni da, inkulturazioaren alderdian sakontzea, boluntarioen ikasteko prestutasunaz eta ez “emateko” bakarrik, alderdi profesionala neurri bezala ulertzea, baina ez bakarria eta ezinbestekoa bezala, etab.

VI. ONDORIOAK

1. Nazioarteko boluntario-esperientzien ugaritzea. Nazioarteko boluntariotzak, azken urteetan bultzada kuantitatibo handia izan du, eta lankidetzako nazioarteko programetan inplikaturako pertsona kopuruan bezala programa kopuruan bertan islatzen dena, eta hauek gero eta anitzagoak eta diziplina desberdin ugariri lotuak daude, adibidez, ekonomia, psikologia, zuzenbidea, hezkuntza, soziologia edo osasuna.

Boluntariotza *inplikazioa, partaidetza eta konpromiso sozial etengabekoa duen prozesu* gisa ikusten da. Nazioarteko boluntariotza, ikuspegi honetatik, beste pertsonarekin eta berdintasuna, errespetua eta justizia soziala bezalako balioetan, une bat gehiago besterik ez da konpromisozko etengabeko bizitza horretan.

2. Bilakaera boluntarioen motibazioetan. Erakunde publikoek eta gizarte zibilak, oro har, dituzten jarrera-hartze desberdinen aurrean, motibazioen bilakaera bat ikusten da zuzenean inplikaturako boluntarioen artean. Desberdintasunaren eta beste pertsona ulertu eta hari laguntzearen aurkikuntzara zuzendutako motibaziotik, boluntarioa bere horretan ulertzera zuzendutakora, bizitzaren zentzuaren bila. Aldaketa hauek egokitze eta doitze berriak eskatu dituzte boluntarioen programen hautatze irizpideetan, prestakuntza materialan, beren eginkizunen eta kokalekuen hautaketan. Horregatik, oso garrantzi handia du, programa bakoitzaren helburuak argitzeak, eta horien arabera erabakitzeak, boluntarioen hautatze irizpideak, prestakuntza egokia eta esperientzia-aldiaren iraupena. Era horretan, tokia izango dute bai boluntarioa eta, hedapenez, baita bidaltzen duen gizartea ere, sentikortzea helburu nagusia duten programak eta baita eraldaketa globalagoak eta sakonagoak bilatzen dituzten programak ere, boluntarioa aldaketa sozialerako eragile gisa ulertuz.

3. Boluntariotzaren eremuan ekintza gehiago dago gogoeta eta sistematizazioa baino. Boluntario-esperientziak ekintzan zentratuago daude, sistematizazioan, ikerketan eta beroien erregistroan baino. Horregatik behar da, *gogoeta gehiagoren erronka, programaren helburuei buruz, eginkizunak mugatzeari buruz*, edo tartean diren eragileek jokatu beharreko rolei buruz, eta baita beroien *eraginaren ebaluazioari eta neurketari* buruz ere.

4. Kultura-arteko gaitasunaren zeregina boluntario-esperientzietan. Kultura-arteko gaitasuna,

“VOLPA esperientziak bete betean eragiten die hori bizi izan duten pertsonei, pertsona mailan eraldatzen eta hazten laguntzen die, eta munduari beste era batera hasten dira begiratzen eta giza harremanak bizitzen, beste begirada bat, bizitzeko era bat, munduan izateko eta egoteko beste jarrera bat eraginez. Kultura-arteko topaldiak, maila kolektibo eta sozialean eraldatzen eta sentikortzen du pertsona bera, eta eraldaketa sozialaren eragile izateko sentikortzen eta konprometitzen du justizia eta bakearen bilaketan”.

(Ascen Aguilar, Banakako Elkarriketa, 2007)

XXI. mendeko gizarte pluraletan bizitzeko ezinbesteko tresnatzat eta nazioarteko boluntario-programen partetzat aitortzen da, izan ere harreman zuzenean jartzen baititu historia pertsonal eta kultur baliabide oso desberdinak. Kontzeptu korapilatsua da benetan, zalantzarik gabekoa bai gutxienez, lankidetzat eta boluntariotzat munduko pertsona askorentzat, ideologia ez oso zuzena eta interes guztiz ekonomiko eta enpresakoetara lotzen baita. Alabaina, berorren azterketa arretatsuago batean, dibertsitatea bereganatzeko kontzeptura hurbiltzen gaitu, eta bere interesguneak enpresakora baino haratagoko eremuetara hedatzen joan dena, hala nola, heziketa, lan soziala edo osasun publikoa esate baterako.

Gaitasun soziala edo bizitzako trebetasun era bezala ulertzen da, kultur aniztasuna ezaugarri duten ingurune edo testuinguruetara aplikaturik, non pertsonak ulertzen dituen pertsona arteko testuinguruaren beharrak eta bere erantzuna egokitzen dion berari (Fabiano, Robinson eta Porporino, 1991; Garrido & López, 1995; Goleman, 1995, 1999; Goldstein, 1988; Trianes, Muñoz & Jiménez, 1997).

5. ***Prestakuntza, boluntario-programen funtsezko osagai gisa.*** Nazioarteko boluntario-esperientzien hazkundeak berari loturik eraman du bertan inplikaturako eragile desberdinen sentikortasuna areagotzea ere, partehartzearen kalitatea hobetzeko premiaren inguruan, onartzen den inplikazio eta erantzukizun mailaz aparte. Zentzu honetan, gogoetak gero eta garrantzi handiagoa hartzen du, prestakuntzaren zereginaren inguruan. Boluntariotzak, borondate onezko ekintza hutsa izateari uzten dio, gutxieneko gaitasunarekin burutzen den ekintza izateko. Pierolaren hitzetan, “boluntariotzaren arau magikoa prestakuntza gehi borondatea da” (1998, 24. or.).

Adituen kopuru garrantzitsu baten iritzian, prestakuntza, hiru aldi betetzen dituen ***laguntza prozesu*** gisa ulertzeak oso garrantzi handia du: esperientzia-

“Bizi guztirako aldatzen zaitu, eta sarritan uste ez duzun alderdietan, zu eta zure ingurua”.

(Jordi Sedó, Banakako Elkarriketa, 2007)

ren ***aurretik, bitartean eta ondoren.*** Erakunde askok, atzerriko egonaldiaren aurreko eta bitarteko unea aupatzeko joera duten bitartean, gure ustez, jatorriko herrialdera itzultzeak duen garrantzia nabarmentzen da, eta nola, atzerrian gertatu den ikasketaren ondorio gisa, jarraitu egiten duen bere garapenak, kultura-arteko esperientzia amaitu eta gero ere.

Nazioarteko boluntario-programen ekarpen nagusienetakoa ***prestakuntza eta esperientziaren arteko konbinazioa*** da, ikasketa esanguratsu eta bizitza osoan egindakoaren osagai funtsezko eta ezin banatuzko bezala. Esperientziaren zeregina, ez bakarrik, lankidetzeta edo lagun egitea burutzeko aukera gisa, pertsonaren balioak eta jarrerak prestatzeko eta eraldatzeko aukera gisa baizik. Esperientziak, *Kontaktu hipotesian* (Allport, 1954) oinarritzen du bere prestakuntza indarra, berak dioenez, aurkakoak diren edo gatazkan dauden talde sozialetako norbanakoek zenbat eta kontaktu gehiago izan, orduan eta aurkako estereotipo eta antipatia gutxiago izango dute elkarren artean. Ezaugarri desberdineko pertsonen arteko kontaktuak hobetu egingo lituzke talde barruko harremanak, pertsona inplikatuagoak eta besteekin batera berdinetik berdineran lan egiteko prest daudenak lortuz.

6. *Terminoen aniztasuna, esanahien aniztasuna.* Ikerketaren egiaztapen argienetako batek alor semantiko adostuaren falta aipatzen du. Hortik, erabilitako terminologia definitzeko, zehazteko eta adostasunetara iristeko premia. Kontzeptu askok duen zama ideologikoaren jakitun, beharrezkoa da, hasieratik bertatik, horietako askori emandako esanahiaz jarrera hartzea. Honela, honako hitz hauek aipatzen dira: *Boluntarioritza – Borondatezko lankidea – Prestazio emaila; Kultura artekotasuna – Kultura aniztasuna; Iparralde – Hegoalde edo Inkulturazioa – Kultura-arteko Gaitasuna – Gaitasun globala.* Ikerketan, amaierako glosategi bat proposatzen da, oinarritzko terminoekin eta horientzat hautatutako esanahiekin.

7. *VOLPA programaren bilakaera historikoa.* VOLPA iraupen luzeko (2 urte) Nazioarteko Boluntario programa da, eta honako hauek dira bere helburu nagusiak:

- Topaketa bideak ahalbidetu, herrien eta pertsonen arteko hurbilketa bidez.
- Balio berriak eta bizi-konpromisoa eragin boluntarioen artean.
- Sentiberatzearen eta aldaketa sozialaren eragileen prestaketa sustatu.

VOLPA programaren hiru osagai giltzarri identifikatzen dira: protagonistengan zentratutako prestakuntza (ni, zu, topaldia), esperientzia bera heldutasunerako eta eraldaketa pertsonal eta sozialerako bide bezala, eta lagun egitea, esperientzia ororen zeharkako osagai gisa.

VOLPA programa 1991an sortu zen eta 2006an ospatu zuen bere 15. urtemuga. Ikerketa hau, urtemuga horren harira egin zen beste jarduera batzuen artean. 15 urte hauetan zehar, guztira, Iparraldeko 600 pertsona inguruk, iraupen luzeko nazioarteko boluntario-esperientziaren bat izan dute, Hegoaldeko 50 kokaleku baino gehiagotan.

Eskura ditugun dokumentuen azterketatik: *urteko memoriak, urteko ebaluazio txostenak, prestatzaileen topaketak eta InterVolpa aldizkaria*; eta baita egin ditugun elkarrizketekin (8 Iparraldean eta 5 Hegoaldean), eta 2007 urtean zehar izan ditugun hiru ospakizun topaketetan ere, VOLPA programa dinamikoa eta bizia dela esan dezakegu, honako aldaketa eta bilakaera hauek ikus daitezkeelarik bertan:

- ***VOLPA erakunde gisa***: Programa hau testuinguruaren errealitate berrietara egokitzen joan da eta *“bere garaia*ren *umea”* dela baieztatu dezakegu, bere errealitatean oso presente dauden funtzionatzeko eta antolatze gakoak erabiltzen baititu: sareko lana, aitormen juridikoa elkarte gisa edo 1992 eta 1998 urteen artean Ordezko Zerbitzu Sozialaren (PSS) irudia bereganatuz.
- ***VOLPA programaren gertaera edo une giltzarriak*** : Hiru aldi bereiz daitezke oso argi, bost urte ingurukoa bakoitza, erakundearen baitan aldaketarik esanguratsuenak gertatzen direnak.

1997tik 2001era doan bigarren epealdian, ***programaren sendotze*** aldia, batez ere ***VOLPAko pertsonengan*** oinarritzen da, nola bi urtetan Hegoaldeko herrialdeetan eginkizunak burutzeko prest dauden boluntarioengan, hala bidaltzeaz, hautatzeaz eta harrera egiteaz arduratzen diren pertsonengan. Arrazoi horrengatik, gai nagusiak dira, esperientzia horretan boluntarioek izango duten ibilbidearen diseinua (aurretik, bitartean, ondoren), beren prestakuntza, hautaketa eta kokalekuekin koordinaturiko lana, eta baita itzuleraren ere, jatorrizko ingurune eta gizartera berregokitzeko ardura izanez. InterVolpa aldizkaria sortu zen tartean inplikaturako

“Kasu gehienetan, kontaktua, Hegoaldeaz zegoen irudiaren edo alde aurreko pertzepzioaren erabateko aldaketa izan da. Zenbait kasutan irudi hau “desengainu” hutsa izan da, pobrezia handiagoa eta baliabide gutxiago espero zirelako. Baina kasu gehienetan errealitateari aurpegia jartzeak eta harengandik hurbilago egoteak gizatiarrago egin du”.

(VOLPA ebaluazioaren txostena, 1999-2000)

eragile guztien arteko informazio-bide bezala, eta baita boluntario-ondorenerako topaketa, adierazpide eta gogoeta gune bezala ere. Kokalekuekin, ikustaldiekin eta baterako laguntasunaren bidez sendotzen da.

VOLPA, boluntario-programa gisa sendotzen da, boluntario-foroetan parte hartzen hasten da eta erreferente bilakatzen da bere esperientziaren proposamena eta prestakuntzaren proposamenari esker. Bestetik, boluntario-programa gisa bakarrik definitzea erabakitzen du, eta epealdi honetan gertatzen da Ordezko Zerbitzu Soziala egiteko etorri ohi ziren pertsonak etortzeari uztea ere.

Epealdi hau izan da idatzizko memoria biltzea nabarmen erraztu duena eta elkarte eta programaren koordinazio bulegoa izatearekin bat dator.

2001tik 2006rako lehen epealdi batean, testuinguru soziala boluntario *boom* haren “*itzuleran*” bezala aurkitzen da, eta testuinguru honekin batera VOLPA bera ere antolaketa eta partehartze mailako krisian sartzen da. Une horretan boluntario-irudiaren eta programen birplanteamendua egiten da, adibidez, sektorea profesionalizatzeko joera dago, borondatezko lankidearen irudia sortzen da eta erakunde publikoak ere berariazko lankidetza programak eskaintzen hasten dira. VOLPAk, lorpen garrantzitsuak izan zirenak galtzen ditu programa gisa: koordinazio bulegoa desagertzea, lankidetzako beste erakunde zabalagoetan sartzea, memoria sistematikoaren eta idatziaren galera, berariazko dokumentaziorik eza, eta horrekin batera, programaren nortasuna desagertzen ari den sentipena erakundearen inplikaturako pertsonentzat.

Baina krisia orotan ohi denez, programek ere lortzen dute beren heldutasuna, beren benetako nortasuna eta direnaren eta ez direnaren definizioa; VOLPAN, sarean lan gehiago egiteko eta deserakundetzeko garaia hasten da. Ahalegin eta kezka garrantzitsua ikusten da, inkulturazioan edo kultura-arte gaitasunean, norberaren hazkundera eta elkarriketa pertsonalean, eta horiek berekin dituzten gaitasunetan batez ere. Egin beharreko lana, batez ere, ***boluntarioen gaitasunez eta espezifikagoak diren kultura-arte-ko gaitasunez*** gogoeta egitera zuzentzen da. Sumatzen da halaber, kokalekuen esparrua Latinoamerikaz kanpoko kontinenteetara zabaltzeko kezka ere. Aldaketa nabarmentzen da epealdi honetan parte hartzen duten boluntarioen profilean ere, adinez nagusiagoak dira eta, bestea aurkitu eta bilatzeko prozesuetan baino gehiago, bizitzaren zentzuaren bila dabiltzanak dira, argi zehazturiko motibazio pertsonalekin.

- **Ebaluazioaren garrantzia VOLPAN:** alde teorikoan ikusi da nola boluntario-esperientziak ekintzan gehiago oinarritzen diren sistematizazioan, ikerketan eta beroien erregistroan baino. Alabaina, ahalegin berezia ikusten da VOLPAN, esperientzia eragile guztien aldetik ebaluatzeko: boluntarioak eta harrerako erakundeak edo kokalekuak, eta programaren ikuspegi globalagoa izateko horrela. Bestetik, partaideen ebaluazioak bere eragina du bai prestatzaileen prestakuntza bileretan eta baita prestakuntzaren edukietan eta metodologian ere.
- **Hitzen boterea VOLPAN:** VOLPAREN nortasunaren ezaugarri nabarmenetakoa hizkuntza eta berariazko terminologia dira: inkulturazioa, justizia, boluntariotza, pertsona, kokalekua, edo *“bizi guztirako xahutuak”* edo *“hortxe egotea”* bezalako esamoldeek, bere hiztegi berezia osatzen dute. VOLPA eta bere erakundea hitzen karga ideologikoaren jakitun dira, eta erabili egiten dituzte, edo baita sortu ere, egokiera edo egoerei izena emateko. Zenbaitetan, denek ezagutzen dituzten hitzak erabiltzen dituzte, hala nola, pertsona, boluntariotza, baina berotasunez kutsatuta, eta baita borrokaz eta eraldaketa indarrez ere, beste batzuetan aldiz, egoerak ulertzen laguntzen diguten hitzak *“asmatzen”* dituzte: bestearekin egoteak duen garrantzia, egiteak baino gehiago (*“hortxe egotea”*) edo pertsona osoa eta bizi ikuspegia inplikatzeko duen konpromisoaren premia (*“bizi guztirako xahutuak”*).

8. VOLPA programaren ebaluazioa. Oro har, dokumentazioan idatziz adierazita gelditu diren ebaluazioak, edo elkarrizketen edo topaldien bidez lortu direnak, oso positiboak dira. Boluntariotzak esperientziaren ***alderdi positiboentzat*** nabarmentzen ditu:

- Helmugako herrialdeko pertsona eta erakundean harrera.
- Errealitateari aurpegia jartzen laguntzen duen kultur topaketa.
- Pertsona harremanak izan dira, egonaldian aurkitu eta bizitako aberastasun iturri emankorrenak.
- Elkartrukea, bere zentzurik positiboenean, boluntarioek eta kokalekuek ikasi eta jaso dutena. Bi aldeek galtzen dute, boluntarioak bere *“laguntzaile”* zeregin hutsa eta kokalekuak *“onuradunarena”*, biak ere laguntza iturri eta ikasteko gaitasuna dutenak bihurtzeko.

- Norbere buruarekin topo egitea eta asebetetze pertsonala. Esperientziak norbere buruaz gogoeta egiteko aukera ematen du, pertsona bakoitzaz ikasteko, indar guneeaz eta ahuluneaz jabetzeko, eta baita heldutasun pertsonalaz ere.

Nola boluntarioek hala kokalekuek esperientziari eta programari garrantzia eta balioa ematen diote. Aitortutako balio nagusia, esperientziak eta VOLPA programak inplikaturako bizitzak eraldatzeko duten gaitasunean oinarritzen dira. Pertsonak aldatu egiten dituzte beren bizi-ohiturak eta beren etorkizun-bizitzarako hartzen dituzte horko ikasbi-deak. VOLPA, zentzu honetan, esperientzia garrantzitsua bihurtzen da, baina, azken batean, boluntario-programa bat gehiago da pertsonaren konpromiso-bidean. Itzuleran, boluntarioak aldaketaren eta sentibilizatzearen eragile bihurtzen dira beren inguru hurbilenean eta, kasurik gehienetan, beste boluntario eta laguntza programa berrietan inplikatzeko dira.

9. Inkulturazioaren bilakaera VOLPA programan. VOLPAk beste kultura batekin harremanean sartzeko gaitasuna bezala definitzen du **inkulturazioa**, beste kultura baten erabileran, ohituretan eta bizitzeko eran partaide izateko gaitasuna. Bestearen unibertsoarekin harreman fisikoan sartzeko da, beste pentsatzeko, sentitzeko eta egiteko era batzuekin elkar bizitzea. Inkulturazio arrakastatsuen emaitza integrazioa edo egokitzea da, eta bizitako esperientzia galtze, bilatze, irabazte eta muntaien bidaia gisa aitortzea. Inkulturazioa, pertsonari une edo aldi desberdinetan laguntzen dion prozesua da, *eztei bidaia*tik hasi eta *berreskurapenera*, eta denbora, pazientzia, irekitasuna eta entzuteko gaitasun handia behar dituen.

“Maila pertsonalean, balio eskalaren aldaketaz hitz egiten da. Nabarmentzen dira, halaber, elkarbizitzen den kulturen harridura eragiten duten alderdiak ere, adibidez pazientzia, hutsegiteko edo erabakiak hartzeko beldurra. Beste aldaketa garrantzitsuak bizitzeko eta lan egiteko erritmoa, denboraren kontzeptu hain desberdina, zeure esperientziaren arabera ikusten duzunaren erlatibotasuna. Oro har, “premia falta” baloratzen da, bizi diren herrialdeko jendearen artean ikasi eta hautematen dena. Esperientzian zehar bizitzan hautematen den batasun zentzua eta koherentzia ere nabarmentzen da. Egun bakoitzak dituen alderdi guztiak era armoniatsuan bilduak daudela dirudi”.

(VOLPAren ebaluazioari buruzko txostena, 2000-2001)

VOLPAN, osagai giltzarri gisa aitortzen da inkulturazioa, kultur aniztasunaren ezaugarria duten pertsona eta gizarteekin elkarriketatzeko helburura hurbiltzeko. Elkarriketarako osagai giltzarri gisa ez du erakundeak bakarrik ikusten, eta hala adierazten du bere memoria eta ebaluazio txostenetan (adierazle eta eranskin espezifikoekin), baizik nola boluntarioek hala kokalekuek identifikatzen dute, boluntarioen eta harrerako pertsonen artean zailtasunik handienak eta iritzi eta ikuspegi desberdinenak sor ditzakeen alderdi gisa.

Terminoan eta berari emandako esanahian bilakaera bat frogatzen da, VOLPA *inkulturazio* terminoa “*bestea bezala izan eta bizi*” bezala ulertuz eta aztertutako azken aldian, *kultura artekotasunari* egiten dio aipamen, zeinaren arabera “*gizaki gisa berdinak aitortzen gara baina ibilbide personal eta kultural desberdinekin*”.

“Gehien errepikatzen dena, kultur arloarekin zerikusia duena da (gogora dezagun, boluntarioek integrazio maila handia sentitzen zutela puntu honetan). Noski, ez dira boluntario guztiak horrela ebaluatuak izan, baina bai batezbesteko handia. Kokalekuek zenbait kasutan nabarmentzen dutena: girora eta laneko eskemetara egokitze falta; gizarteratzeko zailtasunak, errealitate desberdinarekiko ulertze eta errespetu falta, Inkulturazioan prestakuntza falta, mendebaldeko irizpideetan oinarrituz epaitzeko joera, beren jokatzeko moldearekin bat ez datozen jarrera, jokaera eta ohiturenganako errespetu falta...”.

(Hegoaldeko erakundeetako arduradunekin eztabaida taldea, 2007ko ekaina)

Egindako ikerketak aztertzen ditu, boluntarioen, kokalekuetako pertsonen ebaluazioak, elkarriketa sakonak eta boluntarioek esperientziaren aurreko eta ondorengo ikuspegiak arabera erantzundako kultura-arteko gaitasun galdeketa. Ondorio nagusienak hauek dira:

- Esperientziaren ondorengo hobekuntza oharrena kultura-arteko gaitasunaren eragile edo osagai guztietan. Esperientziaren ondoren era nabarmenean hobetzen dira gaitasunaren alderdi guztiak: ezagutzak, jarrerak, ahalmenak/abileziak eta kontzientzia. Aldaketa hauek nabarmenagoak dira kontzientzian eta ezagutzan jarreretan eta abilezietan baino.

Boluntarioek igarritako hobekuntza honek kontaktuaren hipotesia baietsiko luke, berak esaten baitu, VOLPA programak, edo 2 urteko esperientziak Hegoaldeko herrialde batean, laguntza esperientziak burutuz eta beste kulturetako pertsonekin kontaktuan, kultura-arteko edo inkulturazio gaitasuna hobetzeko balio izan duela.

- **Inkultrazioa edo kultura-arteko gaitasuna beste aldagarri batzuen arabera hobetzen da.** Ondoren adierazten diren hobekuntzak, estatistika aldetik oso esanguratsuak ez badira ere, mostraren neurriarengatik eta konparaketetan sortzen diren azpi-taldeen ondorioz gerta daiteke hau ziur asko:
  1. Gazteenak (26 urtera arte) ezagutzetan eta kontzientzian dute hobekuntza, baina jarreretan eta ahalmenetan ez da ia alderik nabarmentzen.
  2. Emakumezkoek gaitasun maila handiagoa erakusten dute jarreretan, ahalmenetan/abilezietan eta kontzientzian, azken hau esanguratsua delarik.
  3. Lehen epealdian esperientzia izan zutenek bilakaera nabarmenagoa izan zutela diote kontzientzian, ezagutzetan eta ahalmenetan/abilezietan.
  4. Kultura-arteko alde zurreko harremanik gabeko pertsonen bilakaera hobe dute ahalmenetan/abilezietan, jarreretan eta kontzientzian, nahiz eta aldaketa honek *“erregresio efektua”*^{*} izan bere azalpena. Gaur egun alde zurreko esperientzia eta kontaktu gehiago daude Hegoaldearekin eta espero izandako bilakaera, beraz txikiagoa da.
- Azkenik, nahiko koherentzia aurkitzen da pertsona bakoitzak hautemandakoen eta kokalekuek hautemandakoen artean. Egia baldin bada ere, gertakari berak irakurketa desberdinak eragin ditzakeela. Adibidez, boluntarioak eta kokalekuak ez datoz bat, boluntarioak dituen ezaugarrien pertzepzioan, hala boluntarioek beren burua eraman handiko, malguago eta umore zentzua dutela ikusten duten bitartean, kokalekuek balore gutxiago ematen diete arlo horietan eta gehiago autonomian. Onartzen da balorazio eta pertzepzio irizpide desberdinetik, pertsona desberdinak eta kultura desberdinak abiatzen direla gertakari berberak ikustera eta baloratzera. Normala denez, zenbaitzuk oinarri desberdinetan ere jarriko dute arreta, adibidez, guk malguago izaten ikasten dugu, baina, behar bada, haiek ez gaituzte ikusten behar bezain malgu.

---

^{*} “Erregresio efektua” deitu izan denaren arabera, baldintza okerragoetan abiatu ziren pertsonak, esperientziaren ondoren, alde zurreko kultura-arteko harremanak zituztenekin berdintzea lortu dute. Hau da, beste kulturetako pertsonekin harremanak zituzten pertsonak, jarrera, ahalmen eta kontzientzia hobeak izanez abiatu dira eta, beraz, beren bilakaera ez da izan alde zurreko harremanik ez zuten pertsonena bezainbestekoa.

- Laburtuz: VOLPA esperientziak kultura-arteko gaitasunaren neurri guztietan (ezagutzak, kontzientzia, ahalmenak/abileziak eta jarrerak) lagundu du era esanguratsuan aurreratzen, nahiz eta aldaketarako alderdirik zailena eta neketsuena jarreraren mundua izan nonbait. Zehatzago esateko, pertsona gazteenak (26 urte arte), emakumeak eta kultura-arteko esperientzietan aurrez esperientziarik izan gabeak azaldu dira aldaketarako prestuen, gisa honetako esperientzia baten ondoren.
10. ***VOLPA programaren eraginak.*** VOLPA erakundeko pertsonak, beren agirieta eta sakon egindako elkarrizketetan baiesten dute, esperientziak eraginak dituela, ez pertsonalki bakarrik, baizik eragina duela nola harrerako gizartean hala bidaltzailean. Eragin hauek honela laburbiltzen dituzte:
- ***Pertsona:*** VOLPA esperientziak bizitza aldatzen du bizi-proiektu baten par- taide izaten hasiz. VOLPA inflexio-puntu bilakatzen da, bertan bereizten direlarik “lehen eta geroa”. Programak pertsonalki zalantzan jartzen laguntzen du, topaldian inplikaturako pertsonak aldatzen, bere balioak (jus- tizia, espiritualitasuna, komunitatea) aldatuz, eta beste begirada bat izaten, beste bizitzeko era bat, beste aldarte bat. Pertsona batzuk kokalekuan gel- ditzten dira, itzulera egunik gabe, beste batzuk beren bizitza profesionala birbideratzen dute, beren lanbidean jarraitzen dutenek kultura-arteko alder- diak beren lanpostura ekartzen dituzte.
  - ***Gizarte bidaltzailea:*** pertsonak beren boluntario-esperientziatik itzultzen direnean, aldaketa pertsonalen sozializatzeko eta irradiazio eragina gertatzen dira, eta hurbileko komunitatearenganako eta talde orokorrarenganako sentiberatzeko berria. Boluntarioa eragile bihurtzen da aldaketarako eta eral- daketa sozialerako.
  - ***Harrerako gizartea:*** harrerako gizartean aberastasun pertsonala eta profe- sionala ematen dira, bai harrerako erakunde mailan eta baita gizarte mailan ere. Honi gaineratu behar zaio boluntarioaren doakotasun-balioa, bolun- tariora horren irudi garbia baita, irudi hau eta ordain ekonomikorik gabe, denen onagatik emateko kulturaren konpromisoa dira, izan daitekeen beste mundu horren etengabeko zehaztapen posiblea, eta jatorri, kultura eta klase sozial desberdinetako pertsonen arteko harreman horizontalak laguntzen ditu.

VII. PRINTZIPIOAK ETA GOMENDIOAK VOLPA PROGRAMARENTZAT

VOLPA: historia eta aitortza dituen programa

Nabarmen gelditu denez, VOLPA nazioarteko boluntario-programa da, etengabe-ko mugimenduan dagoena, bere egitura, metodologia eta prestakuntza uneko garaietara egokitzen dituen. VOLPA programak 15 urteko historia du eta era batera edo bestera bertan parte hartzen duten pertsonen eta nazioarteko beste boluntario-programen aitortza ere badu.

Bere *indar guneetan* nabarmentzen dira:

- Prestigioa eta aitormena Espainian eta Latinoamerikan.
- Jesusen Lagundiaren sostengu instituzionala.
- Giza kapital baliotsua: prestatua, konprometitua eta nazioarteko boluntariotzaren izaeraren eta eginkizunen jakitun.
- Kudeaketa sistematizatua.
- Aldez aurreko hautatze irizpideak, elkarrizketa psikologikoa eta prestakuntza ikastaroa topaketaren eta profil horren garapen gune gisa.
- Prestakuntza saioak hiru protagonistengan oinarriturik (Ni, Zu eta Topaldia), urtebeteko iraupenez, metodologia partehartzaileak erabiliz, norberaren auto-ezagutza, itxaropenak eta beste pertsonaren ezagutza lantzen laguntzen duelarik.
- Prozesuaren alderdi nagusiei buruzko intuizioa: *aurrekoa*, *bitartean* eta *ondoren*, laguntasuna, kultura artekotasuna, itzulera, ebaluazioa prozesu osoan zehar.
- Kokalekuan bertako pertsona baten eta bidaltze erakundeko tutore baten laguntza pertsonalizatua. Inguruarekiko kontraste aukera boluntario-ohien eta InterVolpa aldizkariaren bidez, erreferentzia, adierazpide eta topaketa gune gisa.
- Etengabeko ebaluazioa, une desberdinetan eta eragile guztien aldetik.
- Nazioarte mailako ezarpena.
- Kokalekuen sarea.

- Joan behar den herrialdeko pertsona eta erakundeen harrera.

VOLPA programa **laguntzen** duten testuinguruko osagaien artean aipatzen dira:

- Kanpoko finantzazio aukera erakunde mailan indartzea.
- Nazioarteko boluntariotzaren proposamen berriak sendotzea eta bistaratzea.
- Harremanak sendotzea harrerako edo kokalekuetako erakundeekin.
- Etengabeko esperientzia lotura beste prestakuntza eta boluntario-programekin.

VOLPA 1en gomendioa:

Programaren punturik indartsuenen jakitun izan eta hauek sendotu.

Programaren beraren erakundetze maila berraztertu, ebaluazioak, prestakuntzak eta elkarren arteko gogoetak egin ahal izateari dagokionez.

7.2. VOLPA: garaien arabera aurreratzeko prest dagoen programa

Programaren punturik indartsuenekin batera, alde **ahulagoak** ere ikusten dira, ebaluazioen, ospakizun topaketen eta ikerketen bidez:

- Programaren garapen plana falta da.
- Sinergiak falta dira beste boluntario-esperientziekin.
- Prestakuntza prozesua eguneratzea falta da.
- Ez dago pertsona laguntzaile eta prestatzaileen ordezkapenik.
- Sakabanaketa, boluntarioen itzuleran.
- Sinestunen eskea, gero eta urriagoa.
- Kokalekuetatik egin eta erantzun gabe dauden eskariak.

Eta baita ingurunearen baldintzak ere, beraren garapena **mugitzen** dutenak:

- Aldaketa kulturala: mugikortasuna eta ezegonkortasuna, laguntza esperientziak arinkeriaz hartzea, kontsumorako joera baita esperientzietan ere.

- Boluntarioen profil aldaketa: denbora gutxiago izatea hartzeko, esperientzia hauek lanbidean barneratzeko zailtasunak, itzulerakoan baldintzak segurtatu beharra...
- Boluntarioek zailtasunak dituzte, itzuleran, gizarte bidaltzailearen solidartate egituretan txertatzeko orduan.
- Babes “profesional” eta ekonomiko gehiagoko boluntario eta lankidetzaren programen ugaritzea.

VOLPA 2ren gomendioa: boluntarioen erronka

Boluntarioaren irudian sakondu, aldaketaren eragile potentzial gisa, proiektuen helburuek sentiberatze aldia gaingitu eta ondorengo konpromisoa garatzea bila dezaten. Era honetan, boluntarioa, Ipar-Hego harremanen berezitasun diren egiturazko injustiziaren aurkako borrokan inplikaturako eragile biderkatzaile bihurtuko litzateke. Horretarako, beren esperientziak eta testigantzak txerta daitezke prestakuntza programetan eta sentiberatze jardueretan, eta baita lan-taldeetan ere.

VOLPA 3ren gomendioa: lagun egitearen erronka

Definitu, Iparraldean eta Hegoaldean pertsona zehatzek izan dezatela horren ardura, eta lagun egite pertsonalizatua, eta prozesu osoan zehar, bermatuko duten jarraibideak eman. Zentzu honetan, probetxu gehiago atera behar zaie informazio eta komunikazio teknologia berriei.

Berariazko komunikazio guneak sustatu esperientziaz itzuleran espreatzeko eta boluntarioritza-ondoreneko lagun egitea indartzeko.

Belaunaldi bereko boluntarioen arteko laguntza sareak eratu.

VOLPA 4ren gomendioa: prestakuntzaren erronka

Boluntarioen prestakuntza prozesua egokitu eta indartu, edukien eguneratzea, programen garapenean eta esperientzia hauetan parte hartzen dutenen profilaren bilakaeran, sortzen doazen premien arabera baloratuz. Zehazki, beharrezko gertatzen da: a) pertsonak boterez jabetzea ahalbidetzen duten metodologia partehartzaileetan era indartsuagoan eragin dezaten; b) pertsona etorkinak prestakuntza prozesuan txertatzea; c) gai afektibo/sentimental eta/edo sexualari heltzea; d) espiritualtasunaren neurria eta horrek berekin duen zeregina lantzea; e) giza-eskubideen eta bakerako heziketaren inguruan gogoeta egitea, gatazkan dauden herrialdeetan; f) eta azkenik, genero ikuspegiaz gogoeta egitea.

Informazio xeheagoa eman harrerako herrialdeari buruz, harrerako edo kokalekuko erakundeaz eta egin behar duen lanaz.

VOLPA 5en gomendioa: eragin sozialen sistematizazioaren erronka

Nazioarteko boluntario-esperientziak ebaluatzen eta sistematizatzen uzten duten mekanismoak bilatu, eragina ebaluatzen duten tresnak adierazleekin gauzatuz, nola Iparraldean hala Hegoaldean.